

เทศน์เช้า วันที่ ๑๕ เมษายน ๒๕๕๕

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

คนเราเกิดมา ปฏิสนธิจิตพาเกิดมา ความเกิดมาอันนี้ เห็นไหม จิตใจนี้สำคัญ พ่อแม่อยากมีลูกมาก แต่ไม่มีจิตปฏิสนธิ พ่อแม่นั้นก็ไม่มีลูก พ่อแม่ไปทำกิฟท์ ไปทำต่างๆ อยากมีลูกมากก็ไม่มีลูก แต่เวลาจิตปฏิสนธิลงในไข่ นะ นี่เกิด เห็นไหม ทีนี้เวลาเกิดนี้กรรมพาเกิด พอเราเกิดมา เราเกิดเป็นมนุษย์ เกิดเป็นมนุษย์ศาสนาสอนที่นี้

จะบอกว่าหลวงพ่อบุญทุกวันนี้เลย เกิด แก่ เกิด แก่ นี้บุญทุกวันนี้ แต่บุญทุกวันนี้เพราะมันเป็นยาแก้ไข้ ถ้าหัวใจมันห่อหุ้ม มันคิดแต่จินตนาการของมันไป ถ้ามันไม่คิดถึงความตาย มันจะไม่รู้จักตัวมันเอง แต่ถ้ามันเป็นยาแก้ไข้ เห็นไหม ถ้ามันห่อหุ้ม มรณานุสติคิดถึงความตายนะ ถ้าคนต้องตายมันไม่ห่อหุ้มจนเกินไป ฉะนั้น ธรรมะมันก็ทิ่มเข้ามาในหัวใจเรานี่แหละ

ถ้าธรรมะมันทิ่มเข้ามาในหัวใจเรา เห็นไหม เราเกิดเป็นมนุษย์แล้วพบพุทธศาสนา เพราะพุทธศาสนา ศาสนาสอนถึงความกตัญญูกตเวที สอนถึงการเสียสละ สอนถึงความร่มเย็นของสังคัม ถ้าเป็นความร่มเย็นของสังคัมเราก็ได้ความร่มเย็นนั้นด้วย ถ้าในสังคัมมันขัดแย้ง มันเดือดร้อนเราก็จะเดือดร้อนด้วย ฉะนั้น เราไม่ได้คิดว่าสังคัมเดือดร้อนแล้วเราจะเดือดร้อนด้วย เราบอกเราจะมีความสุข เราจะมีความสุข เราจะแสวงหา เราจะเอาแต่ของเราไป

ฉะนั้น เราเกิดเป็นชาวพุทธพบพุทธศาสนา เห็นไหม นี่ประเพณีวัฒนธรรมของชาวพุทธ ถ้าประเพณีวัฒนธรรมชาวพุทธ นี่มันเป็นประเพณีวัฒนธรรม เดียวนี้เขาต้องเกี่ยววัฒนธรรมกัน นี่ในโลกเขาไม่มีกันเขาต้องมาดูเรานะ นี่มันเป็นเงินเป็นทองขึ้นมาได้นะ ถ้าคนเอามาหามันเป็นเงินเป็นทอง แล้วว่าทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว ถ้าเราทำความถูกต้อง ทำความดีงาม มันเป็นความดีทั้งนั้นแหละ แต่มันเป็นความดีทางโลก

มันเป็นความดีของโลก เห็นไหม ถ้าเรามีความเชื่อ เราทำคุณงามความดี เราว่าเราทำคุณงามความดี นี่เราใส่บาตรทุกวัน เราทำบุญทุกวัน ทำไมมันทุกข์จนเจ็บใจขนาดนี้? ทำไมมันไม่

ประสบความสำเร็จเลย? บอกพุทธศาสนาทำบุญแล้วต้องได้บุญ ทำบุญแล้วต้องได้บุญ ทำไมมัน
ทุกข์ยากขนาดนี้? บุญเก่า บุญใหม่นะ กรรมเก่า กรรมใหม่

เวลาเรามีกรรมของเรามา เห็นใหม่ ถ้าเรามีกรรมของเรามา นี่กรรมของเรา เขาช่วยเหลือ
เขาเจือจาน เขาดูแลทุกอย่างแหละ แต่ความรู้สึกนึกคิดเรามันคิดผิด คิดว่าเขาไม่พอใจ เขากลับ
แกล้งเรา ความคิดผิด คิดไม่ถึง ความคิดไม่ถึงทำให้หัวใจนี้ทุกข์ยากไปหมดแหละ แต่ถ้ามัน
คิดถึง มันคิดได้ล่ะ นี่โลกนี้เขาก็ช่วยเหลือเจือจานกันทั้งนั้นแหละ ใครจะมีความช่วยเหลือได้ล่ะ
เว้นไว้แต่พวกกิเลส พวกค้นหาความทะยานอยาก พวกฉ้อฉล พวกฉ้อฉลระยกไว้ พวกฉ้อฉล
นั่นเรื่องของเขา ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

ฉะนั้น สิ่งที่เราทำขึ้นมาเราบอกเราทำบุญแล้วทำไมไม่ได้บุญ ทำแล้ว ถ้าเราไม่ทำบุญนะ
หัวใจของเรามันไม่มีที่พึ่งมากกว่านี้นะ เวลาทำบุญแล้วไม่ได้บุญ ทำบุญ ทำบุญคือสิ่งที่ดี ถ้า
หัวใจมันเดือดร้อน มันไม่มีทางออก ทำบุญเกาะสิ่งที่ดีไว้ มันยังเหนียวรั้งกันไว้บ้าง แต่ถ้ามันไม่
เหนียวรั้งกันไป มันไปประสามันนะมันยิ่งทุกข์ยากกว่านี้ ถ้ามันทุกข์ยากกว่านี้ เวลามันทุกข์ยาก
ความทุกข์ในหัวใจใครจะแก้ไขได้ล่ะ?

เรารู้ว่าเราทำคุณงามความดีของเรา นี่ประเพณีวัฒนธรรม ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว
นี่เรื่องโลกๆ นะ เวลาเรื่องโลกนี้ใคร เห็นใหม่ ผู้เฒ่าผู้แก่เห็นสังคมเขาร่มเย็นเป็นสุข เขามารดน้ำ
คำหัว ผู้เฒ่าผู้แก่ก็ชื่นใจ เป็นบุญไหม? มันก็เป็นบุญ นี่ผู้เฒ่าผู้แก่เห็นลูกหลานมีความสุขสงบ
ความสุข ความประทับใจ ผู้เฒ่าผู้แก่ก็มีความสุข นี่บุญ บุญคือความสุขใจ

ฉะนั้น พอเรามีศรัทธามีความเชื่อแล้ว เราศึกษาธรรมะขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า เราอยากจะทำประพฤติกปฏิบัติ เวลาประพฤติปฏิบัติด้วยความเชื่อ ศรัทธาความเชื่อเป็นอริยทรัพย์
ถ้าเราไม่มีความเชื่อมั่น เราไม่มีการกระทำเลยเราจะไม่ขวนขวาย คุณงามความดี หัวส่วมันจะเจาะ
นำไปก่อน มันจะเอาตัวส่วมันไปทั้งหมดเลย ความเชื่อ ความศรัทธามันดึงเรามา พอเรามี
ศรัทธา ความเชื่อ ทำดีต้องได้ดี ทำชั่วต้องได้ชั่ว แล้วมันจริงหรือเปล่า เราก็พยายามทำของเรา แต่
ความดีความชั่วมันทำกับใคร?

สังคมนี้เหรียญมีสองด้าน คนดีและคนชั่วในสังคมมันมีมากมายไป ถ้าเราไปทำความดีๆ
คนที่มันชั่วมันก็ทิ่ม มันก็แทงเอา ถ้าเราทำความดีของเราละ ทำความดีก็ต้องทำที่ถูกต้องเทศะ นี้
ทางโลกเขาถึงต้องมีปัญญา แต่เวลาเราจะประพฤติปฏิบัติละ นี่ความเชื่อ ความศรัทธา เวลา

ประพฤติปฏิบัติด้วยความเชื่อของเรา เรามั่นใจของเรา พอกความเชื่อของเรา เราทำสิ่งใดไปมันจะ
เกิดจินตนาการ มันจะเกิดภาพอย่างที่ความเชื่อของเรา

ความเชื่อไม่ใช่ความจริง ความเชื่อ เห็นไหม เราปฏิบัติไป เราดูเราเห็นของเรา มันเป็น
ความเชื่อ แล้วเราปฏิบัติไปเราดูเราเห็นนะ เราดูเราเห็นต่างๆ จินตนาการไป บางคนเห็นเป็นภาพ
ว่าเป็นผีมาๆ ผีจริงหรือเปล่า? บางคนภาวนาไปรู้นั้น รู้นี้ รู้ต่างๆ รู้จริงหรือเปล่า? นี่ความเชื่อของ
เรามันชักนำไป ฉะนั้น เวลาประพฤติปฏิบัติไปมันต้องมีความจริง

นี่ความจริงนะ เวลาจิตเราสงบขึ้นมามันมีสติมีปัญญาของมัน มันเลือก มันแยก มันแยก
มันพิจารณาของมัน ถ้ามันพิจารณาของมัน เห็นไหม ความเชื่อที่เราเชื่อไม่ได้ เวลาปฏิบัติธรรม
ขึ้นมา กาลามสูตร องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เชื่อแม้แต่อาจารย์สอน องค์สมเด็จพระ
สัมมาสัมพุทธเจ้าไม่ให้เชื่อใครทั้งสิ้น ให้เชื่อประสบการณ์จริงของเรา แต่เวลาประสบการณ์จริง
ของเรา ปฏิบัติไปมันก็ต้องเห็นอย่างนั้นแหละ

เวลาจิตของเราจะ จิตที่อ่อนแอ เวลาไม่รู้เห็นสิ่งใด พอจิตสงบไป อู๋ย มันโล่ง มันโง่ง
มันมีความสุข นี่สิ่งนี้เป็นธรรมๆ เดี่ยวเวลามันเสื่อมขึ้นมาจะเสียใจ น้อยใจ ทำแล้วทำไมมัน
ไม่ได้ตั้งใจ ทำแล้วทำไมมันไม่สมความปรารถนา นี่ประเพณีวัฒนธรรม เรื่องของนอกๆ นะ
ประเพณีวัฒนธรรมมันเป็นเรื่องของการตกผลึกของสังคม ผู้เฒ่าผู้แก่เขาได้ทำกันมา เราสะสมมา
มันมีความเชื่อความมั่นในหัวใจเรา มันเป็นวัฒนธรรมของเรา นี่เวลาแสดงออก แสดงออกตาม
วัฒนธรรม ตามความเชื่อ เวลาจิตมันประพฤติปฏิบัติเข้าไปมันก็ตามจริตนิสัย ตามกิเลสตัณหา
ความทะยานอยากในใจของตัว

เวลาปฏิบัติธรรมๆ เราว่าสิ่งนี้เป็นธรรมๆ เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค เห็นไหม อริยสัจ สัจจะความจริง เราก็ว่าสิ่งนั้นตั้งใจของเราให้ทำ
ตามนั้น พอทำตามนั้นขึ้นไป พอมันไปรู้ไปเห็นของเรา เราดูเราเห็นนะ คุณีเวลาของจากภายนอก
เห็นไหม พ่อแม่ยื่นอาหารให้ลูก พ่อแม่ยื่นวัตถุให้ลูก ลูกได้รับจากมือพ่อแม่ เวลาเราประพฤติ
ปฏิบัติใครยื่นให้เราล่ะ?

นี่กรรม เห็นไหม กรรมการกระทำในใจมันยื่นให้มา มันยื่นให้ มันยื่นให้ ในหัวใจเรามัน
ยื่นให้ จริต ตัณหาความทะยานอยากมันยื่นให้ มันเป็นสัญญา สัญญามันสร้างภาพขึ้นมา สังขาร
มันจินตนาการไป มันเป็นความจริงไหม? ความเชื่อ เราว่าเราเชื่อแล้ว เราทำของเราแล้วเราจะ

น้อยใจนะ เราว่าเราทำคุณงามความดี เราตั้งใจทำความดีของเรา ทำไมมันไม่ได้ผล ทำไมมันไม่ได้ผล? มันไม่ได้ผลเพราะมันไม่เป็นความจริง

ถ้ามันเป็นความจริงขึ้นมา เห็นไหม เวลากำหนดพุทโธ พุทโธ เราพุทโธ พุทโธ ก็พุทโธ แล้ว พุทโธมันปล่อยวางแล้ว...เอ็งสร้างภาพทั้งนั้นเลย เวลาพุทโธเอ็งก็ไปคิดเอาพุทโธอยู่นู่น ประเทศอเมริกา เวลาถึงปล่อยพุทโธมึงก็ไปปล่อยไว้ฝรั่งเศส ไอ้เหี้ยมึงอยู่เมืองไทยมึงทุกข์เกือบตาย แล้วมึงบอกว่าพุทโธแล้วๆ ทำไปสักแต่ว่าทำ ทำไม่เป็นความจริงเลย

ถ้าเป็นความจริงนะพุทโธก็พุทโธของเราสิ อเมริกาก็เรื่องของเขา เขาจะเจริญ เขาจะทุกข์ก็เรื่องของเขา ฝรั่งเศสมันก็เรื่องของเขา ใจของเรามันอยู่ที่นี้ มันอยู่ที่กลางหัวอกนี้ ถ้าพุทโธก็พุทโธมันขึ้นมา นึกจริงๆ ไม่ใช่สักแต่ว่าทำ สักแต่ว่านึกแต่หัวใจมันเร่ร้อน แล้วก็บอกว่าไม่ได้ผลๆ ให้มันนึกจริงๆ ขึ้นมา นึกจริงๆ ขึ้นมา ถ้าทำให้มันทำจริงๆ ขึ้นมา ให้มันเป็นความจริงขึ้นมา

ความจริง เห็นไหม เวลาแคะมันออกไปยื่นกลางแดดใครไม่ร้อนบ้างล่ะ? มันก็ร้อนทั้งนั้นแหละมันเป็นความจริง นี่เวลาเราอยู่ในร่ม แดดออกก็ไม่ว่า เวลาฝนตกก็ไม่ว่า เวลาปฏิบัติขึ้นไปไม่ว่าอะไรเลย พอไม่ว่าอะไรเลย นี่ใจความเชื่อใจ เราเชื่อตามๆ กันมานะ เราเห็นครูบาอาจารย์พุทโธเราก็พุทโธ อ้าว ท่านพุทโธแล้วประสบความสำเร็จ เราพุทโธแล้วทำไมมันไม่ได้เรื่อง อ้าว มันคนละพุทโธไป พุทโธด้วยความจริงกับพุทโธสักแต่ว่าทำ พุทโธความเชื่อมั่น เห็นไหม

ใครรักพ่อรักแม่ คุณเลพ่อคุณเลแม่ นึกกลับบ้าน ทำงานกลับมาจะมีของติดไม้ติดมือมาฝากพ่อฝากแม่มันเป็นความจริงนะ เราก็ว่ารักพ่อรักแม่ แต่เราไม่เคยคุณเลพ่อคุณเลแม่เราเลย ทุกคนก็รักพ่อรักแม่ทั้งนั้นแหละโดยสัญชาตญาณ แต่เราได้คุณเลพ่อคุณเลแม่เราไหม? ไอ้คนที่เขารักเขากลับบ้านนะ เขามีของติดไม้ติดมือไปฝากพ่อฝากแม่เขา ไอ้ที่ว่าพุทโธ พุทโธรักษาใจของตัว มีอะไรติดหัวใจบ้าง พุทโธ พุทโธจริงไหม?

คำว่าพุทโธสักแต่ว่ามันคิดอยู่นอกๆ มันคิดที่ปาก พอพุทโธสักแต่ว่าจิตมันจะแฉลบ พอมันแฉลบขึ้นมา มันเห็บออกไป ไอ้โฮ รำคาญน่าเบื่อ ทำอะไรไม่ได้ผลสักที ก็คนมันไม่จริง กลับบ้านไปไม่มีอะไรติดไม้ติดมือไปฝากพ่อฝากแม่เลย มันบอกรักพ่อรักแม่มัน ไอ้คนที่กลับบ้านกลับช่องไปเขามีของติดไม้ติดมือไปฝากพ่อฝากแม่เขา พ่อแม่เขาได้รับจริงๆ ไอ้พุทโธจริงๆ

มันก็ได้จริงๆ ไอ้พุทธโศกแต่ว่ามันก็ได้สักแต่ว่า พอมันได้สักแต่ว่าขึ้นมา เราบอกว่าเราเชื่อมั่น เราปฏิบัติแล้วต้องได้ความจริง

เราเชื่อก็เราเชื่อ ศรัทธาก็คือศรัทธา มันไม่ใช่ความจริง เอ็งทำงานตายเอ็งก็ไม่ได้ นี่ศรัทธา ก็คือศรัทธา ศรัทธามันเป็นความเชื่ออันหนึ่ง แต่ความจริงมันเป็นความจริงอันหนึ่ง ถ้าเอ็งยังทำไม่ถึงความจริง เอ็งจะเอาความจริงมาจากไหน ถ้ายังไม่ได้ความจริงมา เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้เป็นองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๔ อสงไขย ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่ทำไมมันสร้างสมมาขนาดนั้นล่ะ?

พอสร้างสมมาขนาดนั้นนะ อาฬารดาบส อุทกดาบสได้สมบัติ ๘ บอกว่า “อ้อ เจ้าชาย สิทธัตถะมีความรู้เหมือนเรา เก่งเหมือนเรา สอนได้แล้ว” ไอ้พวกเรา ลองได้อาจารย์ยกคูดนะมันไปหมดเลย เจ้าชายสิทธัตถะ อุทกดาบสนี้ยกแล้วยกอีกนะ เจ้าชายสิทธัตถะไม่เอา ไม่ใช่ อย่างนี้ไม่ใช่ ก็เลสยังเต็มหัวอยู่ สมบัติมันก็แค่ความสงบเท่านั้น เห็นไหม เขายกขนาดนี้ เจ้าชายสิทธัตถะไม่ไปกับใครเลย เอาความจริง

เรายังทุกข์อยู่ เรายังมีสิ่งที่หมักหมมในหัวใจอยู่ ใครจะยกย่องเราขนาดไหนมันลมปากของเขา ไม่ใช่เอ้อๆ เอาความจริงๆ เอาความจริงก็ต้องมูมานะกัน เอาความจริงก็ต้องทำกัน เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะตรัสรู้ธรรมขึ้นมา เห็นไหม บุญเพนิวาसानุสติญาณ พอจิตสงบเข้าไป บุญเพนิวาसानุสติญาณ จิตสงบแล้ว ได้เห็นสิ่งที่จิตนี้เคยเกิดเคยตาย เคยเกิดเคยตาย จิตนี้มันเก็บข้อมูลมา เพราะคนเคยเกิดเคยตายมันก็ซับลงที่จิตนั้นแหละ

อวิชชาปัจจยา สังขารา สังขาราปัจจยา วิญญาณัง นี้สัญญาในปฏิจสมุปบาท คือสัญญานี้มันจากปฏิสนธิจิต ปฏิสนธิจิตมันจะเป็นปัจจยาการ มันไม่ใช่เป็นกอง ไอ้สิ่งที่เราหยาบๆ นี่เป็นกอง รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ สัญญาอันนี้เป็นกอง สัญญาอย่างนี้เป็นความจำ สัญญาอย่างนี้เกิดจากสมอง แต่ถ้าอวิชชาปัจจยา สังขารา สังขารอย่างนั้นมันเป็นปัจจยาการที่มันเกิดจากจิต เวลาคนเกิด คนตาย จิตนี้มันต้องมีสิ่งนี้มา เพราะจิตมันไปเกิดเสียเอง จิตมันเกิดเอง จิตมันรับรู้เอง จิตเป็นชาติๆ หนึ่ง ลักษณะหนึ่งทำไมมันจะไม่มีอะไรตกผลึกไปถึงจิต

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจิตสงบเข้าไป นี่บุญเพนิวาसानุสติญาณย้อนอดีตชาติไป นี่ดึงกลับมา เห็นไหม ดึงกลับมา นี่ใจไม่เชื่อ ไม่เชื่อ มันไม่ใช่ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าดึงกลับมา พอดึงกลับมา พอจิตเริ่มสงบ พอดึงกลับมาที่สู่อัจฉริยจิต ตัวจิตก็สงบ

เพราะไม่ได้ออกรูปพหุพนิวาสนุสติญาณ ญาณที่รู้อดีตชาติ นี่ดึงกลับมาแล้วมันก็เป็นจิตล้วนๆ พอจิตล้วนๆ พอมันมีกำลังออกไป จุติปปาทญาณมันก็ไปเกิด ไปเกิดชาตินั้นๆ มันต้องไปเกิด จิตต้องไปเกิด ไม่ใช่อีกก็ดึงกลับ พอดึงกลับ เกิดอัสวักขยญาณที่เข้ามาทำลายกิเลส

นี่ความจริงมันเป็นแบบนี้ ถ้าความจริงมันเป็นแบบนี้ เวลาสายกรรมฐานเรา เห็นไหม หลวงปู่มันเวลาท่านอยู่ที่หนองผือเป็นประธาน ครูบาอาจารย์ไปเที่ยวป่าเที่ยวเขามาก็ต้องมา รายงาน คือมาตรวจสอบว่าจริงหรือไม่จริง พอตรวจสอบจริงหรือไม่จริง นี่ความจริงมีอันเดียว อริยสังขมีอันเดียว ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค มรรคมีอันเดียว ถ้ามรรคมันเกิด คนเรามีเงินเหมือนกัน ใช้สอยเงินเหมือนกัน เงินนั้นมันจะผิดไปจากไหนถ้ามันเป็นเงินจริง

หนึ่งบาทก็มีค่าหนึ่งบาท หนึ่งบาทของคนจนกับหนึ่งบาทของเศรษฐี เศรษฐีมีหนึ่งบาท ทุกคนเห็นเศรษฐีมีหนึ่งบาท หนึ่งบาทใช้ไปหนึ่งบาท ทุกคนก็เหม เคารพนบนอบเพราะหนึ่ง บาทนั้นใหญ่นัก คนจนคนเข็ญใจมีหนึ่งบาทเหมือนกัน คนจน คนเข็ญใจ เขาจะถูกเหยียดหยาม คนจนมีอยู่หนึ่งบาท ค่าเงินหนึ่งบาทไม่ต้องการ แต่ค่าหนึ่งบาทมันก็ค่าหนึ่งบาทเท่ากัน แต่ สังคมเขายกของเขากันไปเอง แต่เวลาเป็นจริงขึ้นมาอริยสังขมันเป็นอันเดียวกันเอง ถ้าอริยสังข เป็นอันเดียวกัน เห็นไหม มันเป็นความจริงขึ้นมา ความจริงมีหนึ่งเดียว มันถึงตรวจสอบได้

ฉะนั้น บอกว่าเราสงสารใจ ใครมาที่ว่าพุทโธแล้ว ปฏิบัติแล้วทำไมมันไม่ได้ผล ปฏิบัติ เห็นกาย เห็นกายนี้เห็นโดยอุปาทาน เห็นกายโดยจินตนาการ หมอมันผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจทุกวัน มันผ่าสมองด้วย มันเอากายนั้นมาเป็นอาชีพ เอากายนั้นมาเป็นเครื่องมือหากินของเขา แล้วเราว่า เห็นกายๆ เห็นจริงหรือเปล่า?

ถ้าไม่มีครูบาอาจารย์นะ พอคำว่าเห็นกายก็คือเห็นกายใจ เงินของคนจนหนึ่งบาท เงิน ของเศรษฐีหนึ่งบาท นี่พอเศรษฐีมีเงินหนึ่งบาท อู้อู เงินนี้มีค่ามาก เป็นร้อย เป็นล้าน เป็นแสน คนจนมีหนึ่งบาทมีค่าเท่ากับศูนย์ มีค่าไม่เป็นเงินเป็นทองเลย เพราะอะไร? เพราะสังคมมันเชื่อกัน แต่ถ้าเป็นความจริงหนึ่งบาทก็คือหนึ่งบาท มีค่าเท่ากัน อริยสังขก็คืออริยสังข เอ็งทำมาสิ ถ้าเป็นจริงก็ต้องเป็นความจริง นี่ถ้าครูบาอาจารย์ท่านตรวจสอบกันอย่างนี้เป็นความจริง

เราจะบอกว่าถ้าปฏิบัติแล้วความจริงต้องเป็นความจริง แล้วถ้าปฏิบัติความจริงได้ ต้องได้จริงๆ ไม่ใช่เราอุปาทานกัน แล้วก็มาน้อยเนื้อต่ำใจนะ เวลาครูบาอาจารย์ท่านพิจารณากาย เห็นกาย เราก็มองท่านเป็นโสดาบัน เป็นสภิกษาคามี เป็นอนาคามี ไอ้เราเห็นกาย ดูกายแล้วทำไมไม่

เห็นเป็นอะไรเลย ก็มึงนี่เอา ครูบาอาจารย์ท่านพุดมิ่งก็จินตนาการเอา แล้วมันจะเป็นจริงไหมล่ะ?

ถ้ามันเป็นจริงนะ ค่าหนึ่งบาท เห็นไหม น้ำกรด เราหยอดลงภาชนะสิ่งใด มันจะกัดลึกลงนั้นทะลุไปเลย ถ้าเป็นมรรคญาณ เป็นศีล สมาธิ ปัญญาตามความเป็นจริง มันจะเกี่ยวกินกิเลสเลย มันจะทำลายทั้งหมดถ้ามันเป็นความจริง ฉะนั้น เป็นความจริง เราต้องปฏิบัติความจริงของเราขึ้นมา ฉะนั้น ถ้ามันยังไม่จริง นี่เป็นพื้นฐานใจใหม่ มันก็เป็นศรัทธาความเชื่อ เป็นจริต เป็นนิสัย เราก็ปู่พื้นของเราไว้ เราก็พยายามของเรา ทุกคน เราก็อยากจะมีเงินมีทองเป็นสมบัติของเราคนเดียว ถ้าเป็นสมบัติของคนอื่นเราก็ดูของเขาเฉยๆ

นี่ก็เหมือนกัน ธรรมของครูบาอาจารย์ ธรรมของผู้ที่ปฏิบัติก็เป็นของท่าน เราก็อยากได้ของเรา ถ้าอยากได้ของเรา เราก็พยายามทำของเรา ถ้ามันยังไม่ได้นะ ท่าน ศีล ภาวนา ทำบุญกุศลขนาดไหนนะมันต้องไปที่ภาวนา เราภาวนาของเรา เราภาวนาเพื่อบูชาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามันก็เป็นบุญกุศลอันหนึ่ง คนจะมีปัญญาได้เพราะเกิดจากการภาวนา เห็นไหม

มีการศึกษา อ่านหนังสือแล้วเครียดมาก ทำความสงบของใจแล้วมาอ่านมันก็จะทะลุปรุโปร่ง นี่เพราะมีสมาธิ แล้วถ้าเกิดภาวนามันจะเกิดปัญญา ทุกคนอยากฉลาด ทุกคนอยากมีปัญญา แต่เวลาภาวนาไปแล้วกิเลสมันก็ไปหลอกในปัญญานั้น สิ่งนั้นเป็นธรรมๆ อย่าให้กิเลสมันหลอกเราพยายามสู้ของเรา ถ้าปัญญามันเกิด ภาวนามยปัญญา มันชำระกิเลสได้จริงๆ ชำระกิเลสได้นะ

สิ่งที่เราแสวงหากันนี้ทุกซั๊กๆ เราอยากจะพ้นจากทุกข์ ถ้ามันชำระกิเลสได้ คือมันถอนทุกข์จากหัวใจของเรา มันมีค่า เงินทองถอนไม่ได้ พ่อแม่ช่วยไม่ได้ ใครทำให้ไม่ได้ทั้งนั้น เราจะต้องทำของเราเอง แล้วถ้าเรามูมานะ เราทำงานสิ่งนี้อยู่ เราเกิดมาในโลกเรามีอาชีพเราก็ทำของเราอยู่ จิตใจที่เป็นทุกข์นี้เราก็พยายามจะถอดจะถอนมันด้วยที่เราเป็นชาวพุทธ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าตรัสรู้ธรรมไปแล้ว แล้ววางธรรมและวินัยไว้นี้ให้เราก้าวเดิน ก้าวเดินด้วยหัวใจ เอวัง